Ilmastorahasto Oy

Työministeri Tuula Haatainen

Mediatilaisuus 27.10.2020

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Ilmastorahaston tausta ja valmistelun vaiheet

- Marinin **hallitusohjelman** mukaan Suomen tavoite on olla hiilineutraali vuonna 2035 nopeuttamalla päästövähennystoimia ja vahvistamalla hiilinieluja. Hallitusohjelmassa linjattiin myös, että Valtion Kehitysyhtiö Vaken tehtäviä ja tavoitteita tarkistetaan vastaamaan hallitusohjelman tavoitteita.
- Hallitus julkisti **ilmastokokouksessaan helmikuussa 2020** perustavansa ilmastorahaston Valtion kehitysyhtiö Vaken pohjalle. Rahasto keskittyy ilmastonmuutoksen torjuntaan, teollisuuden vähähiilisyyden vauhdittamiseen sekä digitalisaation edistämiseen. Vähähiiliseen talouteen siirtymiseksi tarvitaan riittäviä panostuksia esimerkiksi kiertotalouden, puhtaan teknologian ratkaisujen sekä energiatehokkuuden kehittämiseksi ja tämän hallituskauden aikana ilmastorahaston on mahdollista käyttää satoja miljoonia euroja.
- **Syyskuun budjettiriihen** yhteydessä päätettiin, että Vakesta perustetaan Ilmastorahasto Oy yhtiöjärjestyksen muutoksella, yhtiö siirretään TEMin alaisuuteen ja sille valmistellaan toimiohje.
- **Talouspoliittinen ministerivaliokunta** on käsitellyt ja antanut puoltonsa Ilmastorahasto Oy:n toimiohjeelle kokouksessaan 23.10.2020

Ilmastorahasto keskittyy ilmastomuutoksen torjumiseen, teollisuuden vähähiilisyyden vauhdittamiseen ja digitalisaatioon

- Ilmastorahasto oy on **erityistehtäväyhtiö**, jonka toiminta **keskittyy ilmastonmuutoksen torjumiseen, teollisuuden vähähiilisyyden vauhdittamiseen ja digitalisaation edistämiseen.**
- Ilmastorahaston **tehtävänä** on *hiilijalanjäljen vähentäminen ja hiilikädenjäljen vahvistaminen sekä innovatiivisten ilmasto- ja digiratkaisuiden edistäminen.*
- **Tavoitteena** *kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen, luonnonvarojen käytön tehostaminen ja luonnon monimuotoisuuden edistäminen.* Ilmastorahasto **voi rahoittaa** myös **muita digitalisaatiohankkeita** edellyttäen, että ne ovat *ympäristövaikutuksiltaan vähintään neutraaleja* ja että niillä voidaan *saavuttaa muuta merkittävää yhteiskunnallista hyötyä.*
- Rahoitettavista kohteista n. 65 % pitää liittyä ilmastonmuutokseen ja n. 35 % digitalisaatioon.
- **Euroopan unioni on asettanut tavoitteekseen ilmastoneutraaliuden** vuoteen **2050** mennessä. Komission mukaan siirtymään tarvitaan huomattavia investointeja unionilta, jäsenvaltioiden julkiselta sektorilta sekä yksityiseltä sektorilta. **Komissio panostaa merkittävästi ilmastoratkaisujen kaupallistamiseen ja Suomen intressissä on hyötyä näistä panostuksista ja kanavoida julkista rahoitusta siten, että EU-rahoitus voidaan saada Suomen hyväksi. Ilmastorahaston tehtäviin kuuluu myös EU-rahoituksen hyödyntäminen.**
- Erityistehtäväyhtiön luonteeseen kuuluu, ettei yhtiö pyri maksimoimaan oman toimintansa tuottoa vaan **pyrkii toteuttamaan yhteiskunnalliset tehtävänsä mahdollisimman tehokkaasti ja maksimoimaan yhteiskunnallisen tuloksen.** Pitkällä aikavälillä yhtiön tekemien sijoitusten ja rahoituksen kohteiden **toiminnan tulee kuitenkin olla kokonaisuutena arvioiden itsekannattava.**

Nykytilassa ilmasto- ja digi-investoinnit eivät toteudu vielä riittävässä mittakaavassa markkinaehtoisesti

Vuositason arvio **lisä**investointitarpeesta Suomessa

200
MEUR / v

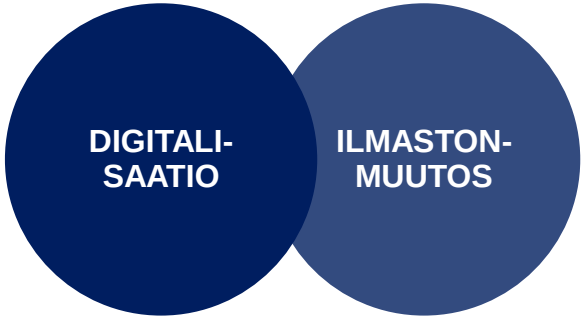

1000
MEUR / v

- Riittävän investointivolyymin saavuttamiseksi regulaatiota ja sitä kautta investointien houkuttelevuutta pitää edelleen kehittää kansainvälisesti ja Suomessa – tämä kehitys on käynnissä, mutta sen täysimääräinen toteutuminen vaatii aikaa
- Pariisin ja Suomen 2035 ilmastotavoitteisiin pääsemiseksi lisäinvestointeja tarvitaan nopeasti
- Ilmastorahasto on osaltaan valtiotoimena vauhdittamassa tarvittavia lisäinvestointeja erityisesti seuraavien kriittisten 10–15 vuoden aikana

Lähteet:
Digitalisaatio; Reboot Finland –toimenpideohjelma (2016) suosittelee 1.5 mrd. panostuksia € 7 vuoden yli
Ilmasto; IPCC:n (2018) arvio investointitarpeesta ilmaston lämpenemisen rajoittamiseksi 1,5°C alle on 2,5% BKT:sta ja nykysitoumukset arviolta 2%

Ilmastorahaston rahoitukseen voi liittyä valtiontukielementti

- Ilmastorahasto **voi käyttää rahoitusinstrumenteissaan valtiontukea** esimerkiksi **ottamalla kovempaa riskiä, luopua osittain tai kokonaan voitoista tai muutoin olla rahoitusinstrumenteillaan tukemassa yksityisen rahoituksen ja/tai EU-rahoituksen toteutumista.** Rahoitusinstrumenteissa tukien käyttö on perusteltua kun niiden avulla saadaan toteutettua hankkeita, jotka ilman tukea eivät muuten toteutuisi tai jotka toteutuessaan tuottavat välillisiä hyötyjä.
- Yhtiö valmistelee yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa **valtiontukiohjelman käyttöönoton.** Rahoitusinstrumenteissa **valtiontuen käyttö tulee suunnitella huolellisesti,** jotta niillä saavutettaisiin vaikuttavuutta, mutta **ei aiheuteta markkinoita vääristäviä häiriöitä.**
- **Ilmastorahasto rahoittaa ainoastaan sellaisia kohteita,** joissa Ilmastorahaston rahoitusosuus mahdollistaa hankkeen toteutumisen ylipäätään, aiemmin kuin muun rahoituksen turvin **tai toteutumisen laajemmassa mittakaavassa** kuin muun rahoituksen turvin.
- Osana TEM-konsernin innovaatiorahoittajien kenttää, **Ilmastorahaston toiminta sijoittuu luonteeltaan Business Finlandin ja Teollisuussijoituksen väliin:** Business Finland toimii merkittävänä yritysten alkuvaiheen tukijana tutkimuksen, konseptoinnin, kehittämisen ja käynnistämisen vaiheissa pääasiassa tuki-, avustus- ja lainainstrumenttien avulla - TESI taas toimii markkinaehtoisesti pääomainstrumentein yritysten kasvun tukena myöhemmässä vaiheessa.

Ilmastorahaston neljä investointikategoriaa*

Kategoria	Esimerkkikuvaus
Kaupalliset skaalaukset	Teollisen mittaluokan ilmastoinvestoinnin vauhdittaminen
PPP-kohteet	Digi- tai ilmastoratkaisujen yhteisyritys julkisen ja kaupallisen toimijan välillä
Julkiset alustat	Julkisomisteisen data-alustan pääomittaminen
Erityis-rahastot	Ilmasto- ja digi-investointeihin keskittyvät erityisrahastot

- Ilmastorahaston **ensisijaisina sijoituskohteina** ovat **teollisen mittaluokan skaalaukset**, esimerkiksi uuden ilmastoteknologian demonstraatiovaiheen hankkeet tai pilottilaitokset. Näiden sijoitusten kokoluokka on tyypillisesti 10–50 miljoonaa euroa.
- Rahoitettavat **kohteet voivat olla yksityisten ja julkisten toimijoiden hankkeita.** Ilmastorahasto voi olla myös mukana erilaisissa datan hyödyntämistä tehostavissa **julkisissa alustoissa** sekä yksityisen ja julkisen sektorin yhteisprojekteissa.
- Ilmastorahasto **voi myöntää oman ja vieraan pääoman ehtoista rahoitusta sekä välirahoitusta. Pääomalaina** on yksi luonteva väline ensivaiheessa. Ilmastorahasto voi myös perustaa tai olla sijoittajana **rahastoissa.**

Ilmastorahaston sijoituksien kolmiportainen kriteeristö

Kriteeristö ja arviointimalli koostuu taloudellisista ja muista kynnysarvoista, läpileikkaavista vaikutustavoitteista sekä rahoituskohdekohtaisista tarkemmista vaikutustavoitteista. Kynnysarvojen tulee toteutua jokaisen sijoituksen osalta. Kynnysarvojen toteutuessa kohteiden lopullinen vertailu ja valinta tehdään vaikutustavoitteiden perusteella.

Ilmastorahaston alkupääoma muodostuu Nesteen omistuksista, valtion pääomituksesta ja yhtiöön kertyneistä osinkotuotoista

- Ilmastorahasto **rahoittaa toimintaansa pääomiensa tuotoilla.** Näitä tuottoja ovat Nesteen vuosittaiset osinkotuotot, muiden pääomien tuotot ja pidemmällä tähtäimellä myös ilmasto- ja digisijoituksista palautuvat varat. Näiden tuottojen tulee pääsääntöisesti kattaa Ilmastorahaston rahoitustoiminta sekä operatiiviset kulut.
- Ilmastorahastolla on **käyttövaroja lokakuussa 2020 noin 70 MEUR. Rahastoa pääomitetaan 300 miljoonalla eurolla** valtion budjetista vuoden 2020 seitsemännessä lisätalousarviossa, jonka puitteissa TEM voi pääomittaa yhtiötä valtioneuvoston yleisistunnon päätöksellä yhdessä tai useammassa erässä vuosien 2020–2022 aikana. Ilmastorahaston **omistukseen jäävät Nesteen osakkeet** (8,3 %), jonka osinkotuotot ovat käytettävissä yhtiön toiminnan rahoittamiseen.
- Vaken omistukset Postissa (49,9 %), Altiassa (36,24 %), Vapossa (16,7 %) sekä Nordic Morningissa (100 %) siirretään takaisin valtion suoraan omistukseen ja valtioneuvoston kanslian hallintaan ja omistajaohjaukseen. **Nestettä koskeva omistajaohjaus** ja kaikki Nesteen osakkeenomistajille kuuluvat oikeudet, kuten äänivalta Nesteen yhtiökokouksissa, jäävät **Valtioneuvoston kanslialle.** Mahdolliset muutokset Ilmastorahaston omistamien Nesteen osakkeiden omistusosuuksissa päätetään jatkossakin valtioneuvostossa, valtioneuvoston kanslian esityksestä.
- Erityistehtäväyhtiön luonteeseen kuuluu, ettei yhtiö pyri maksimoimaan oman toimintansa tuottoa vaan **pyrkii toteuttamaan yhteiskunnalliset tehtävänsä mahdollisimman tehokkaasti ja maksimoimaan yhteiskunnallisen tuloksen.** Pitkällä aikavälillä yhtiön tekemien sijoitusten ja rahoituksen kohteiden **toiminnan tulee kuitenkin olla kokonaisuutena arvioiden itsekannattava.**
- Vuosittaisten arvioiden lisäksi **vuoden 2022 loppupuolella arvioidaan laaja-alaisesti** Ilmastorahaston käynnistymisen onnistuminen sisältäen perusteellisen arvion Ilmastorahaston instrumenteista, lisäpääomituksen tarpeista sekä pääomista yleisesti suhteessa toiminnan jatkuvuuteen.

Ilmastorahastolle nimetään hallitus ja sijoitusneuvosto

- **Vake oy muutetaan Ilmastorahasto Oy:ksi yhtiöjärjestyksen muutoksella,** sen jälkeen kun Vake oy:n omistusosuudet Postista, Altiasta, Vaposta ja Nordic Morningista on siirretty Valtioneuvoston kanslian suoraan omistukseen
- **Ilmastorahasto Oy kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan, joka vastaa Ilmastorahasto Oy:n omistajaohjauksesta.**
- Ilmastorahasto Oy:hyn sovelletaan osakeyhtiölakia, arvopaperimarkkinalakia sekä valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annettua lakia sekä yhtiöjärjestyksen määräyksiä.
- Rahastolle nimetään 3–7 -jäseninen **hallitus** jäsenten asiantuntemuksen perusteella mm. liike-elämästä, yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta, julkishallinnosta tai tutkimusmaailmasta.
- **Sijoitusneuvoston** tehtävänä on muodostaa näkymä valtioneuvoston yhteisistä strategisista tavoitteista Ilmastorahaston toimintaan. Sijoitusneuvoston kokouksissa käsitellään ensisijaisesti yhtiön sijoitustoimintaan ja sen yleiseen toimintaympäristöön liittyviä ajankohtaisia teemoja. Sijoitusneuvosto ei käsittely yksittäisiä sijoitus- tai irtaantumispäätöksiä. TEM:n lisäksi sijoitusneuvostossa edustettuina ovat VNK, VM, YM ja LVM.
- Työ- ja elinkeinoministeriö raportoi Ilmastorahaston toiminnasta talouspoliittiselle ministerivaliokunnalle ja TEM esittää **20** MEUR ylittävät sijoituspäätökset talouspoliittisen ministerivaliokunnan puollettavaksi.

Ilmastorahasto saa käyttöönsä Vake Oy:n keräämän yli 200 investointiaihion kokonaisuuden

		Investointiaihioiden lukumäärä
Julkiset alustat	Julkisomisteisen data-alustan pääomittaminen	**~20**
PPP-kohteet	Digi- tai ilmastoratkaisujen yhteisyritys julkisen ja kaupallisen toimijan välillä	**~60**
Kaupalliset skaalaukset	Teollisen mittaluokan investoinnin vauhdittaminen	**~120**
Erityis-rahastot	Ilmasto- ja digi-investointeihin keskittyvät erityisrahastot	**~20**

Ilmastorahasto on toiminnassa joulukuussa

- Talouspoliittinen ministerivaliokunta on käsitellyt ja antanut puoltonsa Ilmastorahasto Oy:n toimiohjeelle kokouksessaan 23.10.2020
- Marras-/joulukuun aikana pyritään toteuttamaan Vake oy:n Postin, Altian, Vapon sekä Nordic Morningin omistusosuuksien siirrot Valtioneuvoston kanslian suoraan omistukseen, sekä tarvittavat muut hallinnolliset toimet
- TEM järjestää joulukuussa yhtiökokouksen, jossa Vake oy:n nimi muutetaan Ilmastorahasto oy:ksi, sekä nimitetään Ilmastorahasto oy:n hallitus
- Ilmastorahasto oy on tarkoitus olla toiminnassa joulukuussa
- EUn valtiontueksi katsottavien instrumenttien valmistelu kestää joitain kuukausia
- Ilmastorahasto oy:n on mahdollista aloittaa toimintansa myös sijoituspäätöksillä, jotka eivät sisällä tukielementtiä

Kiitos!